

Alþingi
Erindi nr. P 130/1310
komudagur 11.3.2004

ÍSLENSK ÆTTLEIÐING
ICELANDIC ADOPTION SOCIETY
LÖGGILT ÆTTLEIÐINGARFÉLAG
AUTHORIZED ADOPTION ORGANIZATION

ADILI AD EURADOPT
MEMBER OF
EURADOPT
ADILI AD NAC

Allsherjarnefnd
Nefndasvið Alþingis,
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík.

Með bréfi, dags. 18. febrúar, sendi Allsherjarnefnd alþingis Íslenskri ættleiðingu til umsóknar þingsályktunartillögu um styrki til foreldra sem ættleiða börn frá útlöndum, 85. mál.

Stjórn Íslenskrar ættleiðingar fagnar því að nú skuli loks vera rætt um að veita ættleiðendum, sem ættleiða börn erlendis frá, styrki. Stjórnin telur að ættleiðing sé jafngild öðrum leiðum til að eignast börn og undir það taka fjölskyldur á fimmta hundrað barna sem ættleidd hafa verið frá útlöndum.

Á háttíðarstundum er talað um fjölskylduna sem hornstein þjóðfélagsins. Um 10-15% hjóna á barneignaraldri glíma við ófrjósemi og geta ekki eignast börn nema með aðstoð, annað hvort í formi tæknifrjóvgana eða með ættleiðingu. Þessar leiðir eru ekki öllum opnar vegna þess að á Íslandi greiðir fólk stóran hluta ófrjósemisaðgerða sjálfst og fram til þessa hefur engin fjárhagsleg aðstoð fengist frá yfirvöldum vegna ættleiðinga. Hvað þetta varðar er Ísland langt á eftir öðrum Norðurlöndum, sbr. svar dómsmálaráðherra við fyrirspurn um ættleiðingar frá útlöndum sem lögð var fram á 128. löggjafarþingi.

Þegar barn verður til á "eðlilegan hátt" hlýst af því kostnaður í heilbrigðiskerfinu sem sjálfsagt þykir að sé greiddur af aimannafé. Í því sambandi má benda á umtalsverðan sparnað heilbrigðiskerfisins við ættleiðingu því verðandi kjörmóðir þarf ekki mæðraskoðanir eða skoðun í sónar, o.þ.h., enginn kostnaður er vegna fæðingar og ungbarnaefirlit er ekki nýtt u.þ.b. fyrstu 10 mánuðina eftir fæðingu barns og oft lengur þar sem kjörnbörn eru nú oftast á aldrinum 12-18 mánaða við komuna til landsins. Eðlilegt má telja að sá kostnaður sem þarna sparast sé greiddur ættleiðendum í formi ættleiðingarstyrks.

Það er erfitt fyrir barnlaus hjón að standa frammi fyrir því að geta ekki eignast barn í gegnum ættleiðingu vegna þess að efnahagslegar forsendur eru ekki til staðar. Margir hæfir umsækjendur hafa neyðst til að hætta við ættleiðingu af efnahagslegum ástæðum. Aðrar fjölskyldur ættleiða einungis eitt barn, þótt löngun til að eignast fleiri börn sé til staðar, vegna þess að fjárhagur þeirra stendur ekki undir kostnaði við aðra ættleiðingu. Þá má benda á að öllum börnum er hollt að eignast systkin og fyrir ættleidd börn er mikill styrkur að alast upp með einstaklingi sem hefur svipaðan uppruna og bakgrunn. Það er sorglegt þegar góðar fjölskyldur sem þrá að eignast barn fá ekki tækifæri til að veita munaðarlausu barni ást, umhyggju og góða æsku af fjárhagslegum ástæðum. Einnig má benda á að "venjulegar" fjölskyldur þurfa ekki að velta efnahagslegum forsendum fyrir sér þegar áform eru gerð um frekari barneignir.

Þjóðfélaginu ber skylda til að aðstoða þau hjón sem þjást af ófrjósemi við að uppfylla þá sterku ósk að verða fjölskylda. Í mörgum tilfellum er um lífshamingju fólks að ræða. Einnig má benda á að fólk sem þráir að eignast barn en getur það ekki þjáist mjög vegna barnleysisins.

ÍSLENSK ÆTTLEIÐING
ICELANDIC ADOPTION SOCIETY
TEL.+354-588-1480 FAX+354-588-1481 E-MAIL.isadopt@simnet.is
P.O Box 8334 128 REYKJAVÍK ICELAND.

Danmörk, Noregur og Svíþjóð hafa amk síðustu 10 ár greitt ættleiðendum styrki til að veða að hluta á móti kostnaði við ættleiðinguna. Árið 2002 hófu Finnar að greiða slíka styrki og nú greiðir Ísland, eitt Norðurlandanna, ekki styrki til kjörforeldra. Því er mjög brýnt að koma slíkum styrkjum á hérlendis.

Styrkir til norrænna ættleiðenda voru árið 2003 á bilinu 170.000 til upp 400.000 eins og fram kemur í þingsályktunartillögu Guðrúnar Ögmundsdóttur og fleiri. Fróðlegt er að skoða fjölda ættleiðinga í nágrannalöndum miðað við fólksfjölda. Þá kemur í ljós að ættleiðingar eru áberandi fleiri þar sem kjörforeldrar njóta styrkja. Samtökin EurAdopt tóku saman tölur um fjölda ættleiðinga árið 2000 miðað við 100,000 íbúa og voru ættleiðingar flestar í Noregi 14,6, Danmörku 11,8 og Svíþjóð 10,5, en í þeim löndum þar sem styrkir voru ekki greiddir voru ættleiðingar færri, þe á Íslandi 6,5 og Finnlandi 3,5. Ekki er talið að ófrjósemi sé mismikið vandamál eftir löndunum heldur má ætla að mismunandi stuðningur við kjörfjölskyldur stjórni fjölda ættleiðinga. Frá því þessar upplýsingar voru teknar saman hefur ættleiðingum á Íslandi fjölgað nokkuð og sama þróun hefur verið í flestum nágrannalöndunum. Finnar tóku upp ættleiðingarstyrki 1. desember 2002 og hafa sérstöðu í því að upphæð styrksins er mismunandi eftir því hvaðan barn er ættleitt. Nemur styrkurinn á bilinu EUR 1900 - 4500.

Reglur um greiðslu styrkjanna eru áþekkar í löndunum. Um eina upphæð er að ræða vegna hvers barns sem ættleitt er, þó hafa Finnar aðrar reglu. Íslensk ættleiðing væntir þess að reglur um ættleiðingarstyrki verði skýrar. Félagið telur ekki rétt sé að það meti umsóknir eða annist úthlutun slíkra styrkja.

Helstu atriði sem hafa þarf í huga við setningu regla um úthlutun styrkja í tengslum við ættleiðingar erlendis frá eru eftirfarandi að mati stjórnar Í.Æ.:

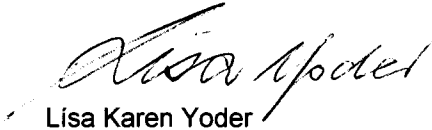
1. Styrkir séu einungis greiddir vegna ættleiðingar barns erlendis frá.
2. Ættleiðendur verði að hafa fengið forsamþykki yfirvalda áður en barnið kemst í þeirra umsjá.
3. Einungis séu styrktar ættleiðingar sem löggilt ættleiðingarfélög miðla.
4. Styrkur sé greiddur eftir að kjörbarnið er komið til nýju fjölskyldunnar.
5. Ættleiðendur þurfi að vara búsettir hérlendis þegar forsamþykki er veitt og líka þegar ættleiðingin fer fram eða er staðfest af dómsmálaráðuneyti.
6. Styrkur sé ekki greiddur ef um er að ræða ættleiðingu annars hjóna á kynbarni eða kjörbarni maka síns.
7. Um sé að ræða eina greiðslu vegna ættleiðingar hvers barns, sé um ættleiðingu systkina að ræða greiðist sama upphæð vegna hvers barns.
8. Ættleiðingarstyrkir séu undanþegnir skatti.
9. Opinberir aðilar sjái um greiðslu styrkjanna. Í þessu sambandi má benda á Tryggingastofnun sem sér um greiðslu annara framlaga hins opinbera í tengslum við fæðingar.

Heildarkostnaður við ættleiðingu er nú um 900.000 – 1.100.000 og er þá ferð foreldranna til að sækja barnið talin með, enda gera flest erlend stjórnvöld þá kröfu að foreldrarnir sækji barn sitt. Ættleiðing er ekki dýrari á Íslandi en í nágrannalöndunum, þótt ferðakostnaður sé hér heldur hærri. Nemur sá uframkostnaður kostnaði við ferð frá Íslandi til td. Kaupmannahafnar þaðan sem flogið er til fæðingarlands barnsins.

Stjórn Íslenskrar ættleiðingar hefur ávallt stefnt að því að halda kostnaði við ættleiðingar í lágmarki, enda er um að ræða félag kjörforeldra, allir stjórnarmenn hafa ættleitt eða eru á bíðlista vegna ættleiðingar.

Að lokum vill stjórn ÍÆ benda á að félagið sendi í desember 2002 erindi til forsætisráðherra þar sem þess var óskað að ráðherra kannaði með hvaða hætti styrkjum til kjörforeldra yrði komið á hér á landi. Erindið var framsent til dómsmálaráðuneytisins og þaðan til heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins sem síðan endursendi erindið til dómsmálaráðuneytisins. Stjórn félagsins sendi síðan nýtt erindi til dómsmálaráðuneytisins sem framsendi erindið til félagsmálaráðuneytisins. Stjórn ÍÆ barst nú nýverið svar félagsmálaráðuneytisins þar sem ráðuneytið taldi það erindið félli ekki að verksviði ráðuneytisins og benti félaginu á að senda erindið til heilbrigðis- og tryggingamálaráðuneytisins. Brýnt er því að finna slíkum styrkjum stað innan framkvæmdavaldsins. Væntir stjórn ÍÆ þess að umræða um það eigi sér stað hjá hinu háa Alþingi í umfjöllun þingsins um þingsályktunartillögu h.v. þingmanns Guðrúnar Ögmundsdóttur o.fl. og að viðunandi lausn finnist á því hver skuli annast slíkar styrkveitingar. Slíkar styrkveitingar eru ákaflega mikilvægar eins og áður hefur komið fram og þar sem ekki er um margar frumættleiðingar á ári að ræða hefur slík styrkveiting ekki í för með sér mikinn kostnað fyrir hið opinbera.

Með vinsemd og virðingu,

Lisa Karen Yoder

Formaður